

Dulaty University
ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК
Dulaty University

Dulaty University
BULLETIN

№1
2021

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

М.Х. ДУЛАТИ атындағы
ТАРАЗ Өңірлік Университеті

DULATY UNIVERSITY ХАБАРШЫСЫ

Ғылыми журнал
2000 ж. наурыз айынан бастап жылына
төрт рет шығады*

ISSN 2788-4724
№ 1 (01)
Қаңтар-наурыз
2021 ж.

*2021 ж. дейін журнал «М.Х. Дулати атындағы ТарМУ Хабаршысы:
«Табиғатты пайдалану және антропосфера мәселелері» халықаралық
ғылыми журналы» (ISSN 2307-1079) атымен шығып келді

Бас редактор: **И.И. Бекбасаров** - т.ғ.д., профессор.

Редакция алқасы:

Н.В. Скоробогатова - псих.ғыл. канд., доцент, Ресей Федерациясы; **Э.Капаган** - PhD, Түркия; **С.Чавдарова-Костова** - PhD, профессор, Болгария; **П.С. Пойта** - техн.ғыл.д-ры, профессор, Беларусь Республикасы; **И. Сметанска** - PhD, Германия; **М.В. Дяденко** - техн.ғыл.канд., доцент, Беларусь Республикасы; **А. Гульбиниене** - PhD, Литва; **ЭлдерТейшейраГомиш** - PhD, профессор, Португалия; **Г.Е.Санай** - пед.ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **Ш.Т. Турдалиева** - псих.ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **К.Б. Сматава** - псих.ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **Н.Ә. Бейсен** - физ.-мат.ғыл.канд., қауымд. профессор, Dulaty University; **Б.К. Масалимова** - хим.ғыл.канд., қауымд. профессор, Dulaty University; **М.Б. Муратбеков** - физ.-мат.ғыл.д-ры, профессор, Dulaty University; **Г.З. Шаймерденова** - PhD, Dulaty University; **Л.Н. Есмаханова** - PhD, Dulaty University; **Г.Б. Нұрадин** - филос.ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **С.У. Бакторазов** - тарих ғыл.канд., профессор, Dulaty University; **З.Т. Абдукаримова** – заң ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **А.Б. Бекенова** - заң ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **Г.Б. Исабекова** - PhD, Dulaty University; **А.А. Аладьина** - фил.ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **С.О. Құлбарақ** - Фил.ғыл.д-ры, профессор, Dulaty University; **С.Т. Дүйсенбаева** - техн.ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **С.Т. Әбілдаев** - PhD, доцент, Dulaty University; **А.Ә. Сағындықов** - техн.ғыл.д-ры, профессор, Dulaty University; **А.О. Жатқанбаева** - PhD, доцент, Dulaty University; **Г.Б. Джумабекова** - PhD, доцент, Dulaty University; **А.Б. Мыңбаева** - техн.ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **А.Қ. Құдабаева** - техн.ғыл.канд., доцент, Dulaty University; **Б.Ж. Унайбаев** - техн.ғыл.д-ры, профессор, Екібастұз; **И.С. Бровко** - техн.ғыл.д-ры, профессор, Әуезов Университеті; **А.А. Кабдушев** - PhD, Dulaty University.

Корректор және беттік өңдеу: **А.А. Султаналиева.**

Редакция мекен-жайы: 080012, Тараз қаласы, Төле би көш., 60. Тел.: 8 7262 45-35-10.
<http://journals.dulaty.kz> E-mail: vestnikdulaty@mail.ru

Тіркеу күәлігі: № 1128-Ж (04.03.2000 ж.), № KZ43VPY00028452 (29.10.2020 ж.)
Басуға қол қойылған күн 30.03.21. Форматы 70×180/16. Шартты баспа табағы 13,06.
Тираж 300 дана. Тапсырыс 153.

М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университетінің «Dulaty University» баспасы.
080012, Тараз қаласы, Сүлейменов көшесі, 11.

© М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, 2021

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И
НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ТАРАЗСКИЙ РЕГИОНАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ имени М.Х. ДУЛАТИ

**ВЕСТНИК
DULATY UNIVERSITY**

Научный журнал
Издается с марта 2000 г.*
Выходит четыре раза в год

ISSN 2788-4724
№ 1 (01)
Январь-март
2021 г.

*До 2021 года журнал издавался под названием «Международный научный журнал «Вестник ТарГУ имени М.Х. Дулати «Природопользование и проблемы антропосферы» (ISSN 2307-1079)

Главный редактор: **И.И. Бекбасаров**- д.т.н., профессор

Редакционная коллегия:

Н.В. Скоробогатова - канд. псих. наук, доцент, Российская Федерация; **Э. Капаган** - PhD, Турция; **С.Чавдарова-Костова** - PhD, профессор, Болгария; **П.С. Пойта** - д-р техн. наук, профессор, Беларусь; **И. Сметанска** - PhD, Германия; **М.В. Дяденко** - канд. техн. наук, доцент, Беларусь; **А. Гульбиниене** - PhD, Литва; **Э.Т.Гомиш** - PhD, профессор, Португалия; **Г.Е.Санай** - канд.пед. наук, доцент, Dulaty University; **Ш.Т. Турдалиева** - канд. псих. наук, доцент, Dulaty University; **К.Б. Смагова** - канд. псих. наук, доцент, Dulaty University; **Н.А. Бейсен** - канд. физ.-мат. наук, ассоц. профессор, Dulaty University; **Б.К. Масалимова** – канд. хим. наук, ассоц. профессор, Dulaty University; **М.Б. Муратбеков** - д-р физ-мат.наук, профессор, Dulaty University; **Г.З. Шаймерденова** - PhD, Dulaty University; **Л.Н. Есмаханова** - PhD, Dulaty University; **Г.Б. Нурадин** - канд. филос. наук, доцент, Dulaty University; **С.У. Бакторазов** - канд. ист. наук, профессор, Dulaty University; **З.Т. Абдукаримова** - канд. юр. наук, доцент, Dulaty University; **А.Б. Бекенова** - канд. юр. наук, доцент, Dulaty University; **Г.Б. Исабекова** - PhD, Dulaty University; **А.А. Аладьина** - канд. фил. наук, доцент, Dulaty University; **С.О. Кулбарак** - д-р фил.наук, профессор, Dulaty University; **С.Т. Дуйсенбаева** - канд. техн. наук, доцент, Dulaty University; **С.Т. Абилдаев** - PhD, доцент, Dulaty University; **А.А. Сагындыков** - д-р техн. наук, профессор, Dulaty University; **А.О. Жатканбаева** - PhD, доцент, Dulaty University; **Г.Б. Джумабекова** - PhD, доцент, Dulaty University; **А.Б. Мынбаева** - канд. техн. наук, доцент, Dulaty University; **А.К. Кудабасева** - канд. техн. наук, доцент, Dulaty University; **Б.Ж. Унайбаев** - д-р техн.наук, профессор, Экибастуз; **И.С. Бровко** - д-р техн.наук, профессор, Ауезов Университет; **А.А. Кабдушев** - PhD, Dulaty University.

Корректор и компьютерная верстка: **А.А. Султаналиева.**

Адрес редакции: 080012, г. Тараз, ул. Толе би, 60, Тел.: 8 7262 45-35-10.

<http://journals.dulaty.kz> E-mail: vestnikdulaty@mail.ru

Свидетельство о регистрации: № 1128-Ж (04.03.2000 г.), № KZ43VPY00028452 (29.10.2020 г.)

Подписано в печать 30.03.21. Формат 70×180/16. Усл. печ. л. 13,06. Тираж 300 экз. Заявка 153.

Издательство «Dulaty University» Таразского регионального университета им. М.Х. Дулати. 080012, г. Тараз, ул. Сулейменова, 11.

© Таразский региональный университет им. М.Х. Дулати, 2021

MINISTRY OF EDUCATION AND
SCIENCE OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

TARAZ REGIONAL UNIVERSITY
named after M.Kh. DULATY

DULATY UNIVERSITY
BULLETIN

Scientific Journal
Published since March 2000*
Published quarterly

ISSN 2788-4724
№ 1 (01)
January-March
2021

* Until 2021 the journal was published under the title “International science journal
“Herald of TarSU named after M.Kh. Dulaty “Nature and problems of anthroposphere”
(ISSN 2307-1079)

Editor in chief: **I.I. Bekbasarov** – Dr. of Tech. Sci., Professor

Editorial board:

N.V. Skorobogatova - Cand. Psy. Sci., Associate Professor, Russian Federation; **E. Kapagan** - PhD, Turkey; **S. Chavdarova-Kostova** - PhD, Professor, Bulgaria; **P.S. Sing** - Dr. Tech. Sci., Professor, Belarus; **I. Smetanska** - PhD, Germany; **M.V. Dyadenko** - Cand. Tech. Sci., Associate Professor, Belarus; **A. Gulbinienė** - PhD, Lithuania; **E.T. Gomes** - PhD, Professor, Portugal; **G.E. Sanay** - Cand. Ped. Sci., Associate Professor, Dulaty University; **PC. Turdalieva** - Cand. Psy. Sci., Associate Professor, Dulaty University; **K.B. Smatova** - Cand. Psy. Sci., Associate Professor, Dulaty University; **N.A. Beissen** - Cand. Phys.-Mat. Sci., Associate Professor, Dulaty University; **B.K. Masalimova** - Cand. Chem. Sci., Associate Professor, Dulaty University; **M.B. Muratbekov** –Dr. Phys.-Math. Sci., Professor, Dulaty University; **G.Z. Shaimerdenova** - PhD, Dulaty University; **L.N. Esmakhanova** - PhD, Dulaty University; **G.B. Nuradin** - Cand. Philosophy Sci., Associate Professor, Dulaty University; **S.U. Baktorzov** - Cand. Hist. Sci., Professor, Dulaty University; **Z.T. Abdukarimova** - Cand. Legal entity Sci., Associate Professor, Dulaty University; **A.B. Bekenova** - Cand. Legal entity Sci., Associate Professor, Dulaty University; **G.B. Isabekova** - PhD, Dulaty University; **A.A. Aladyina** - Cand. Phil. Sci., Associate Professor, Dulaty University; **S.O. Kulbarak** - Dr. Phil. Sciences, Professor, Dulaty University; **S.T. Duisenbaeva** - Cand. tech. Sci., Associate Professor, Dulaty University; **S.T. Abildaev** - PhD, Associate Professor, Dulaty University; **A.A. Sagyndykov** - Dr. Tech. Sciences, Professor, Dulaty University; **A.O. Zhatkanbaeva** - PhD, Associate Professor, Dulaty University; **G.B. Dzhumabekova** - PhD, Associate Professor, Dulaty University; **A.B. Mynbayeva** - Cand. Tech. Sci., Associate Professor, Dulaty University; **A.K. Kudabayeva** - Cand. Tech. Sci., Associate Professor, Dulaty University; **B.Zh. Unaibaev** –Dr.Tech. Sci., Professor, Ekibastuz; **I.S. Brovko** - Dr. Sci., Professor, Auezov University; **A.A. Kabdushev** - PhD, Dulaty University.

Press-corrector and computer page makeup **A.A. Sultanaliyeva**.

Editorial address: 080012, Taraz, Tole bi str., 60. Tel.: 8 7262 45-35-10.
<http://journals.dulaty.kz> E-mail: vestnikdulaty@mail.ru

Registration certificate: No.1128-Ж (04.03.2000), No. KZ43VPY00028452 (29.10.2020).
Signed inprint 30.03.21. Form 70×180/16. Cond.print.sh. 13.06. Edition 300 copies.
Application 153.

Printing House «Dulaty University» of Taraz Regional University named after M.Kh. Dulaty. 080012, Taraz, Suleymenov str., 11.

© Taraz Regional University named after M.Kh. Dulaty, 2021

МАЗМУНЫ / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

Педагогика ғылымдары Педагогические науки Pedagogical sciences

Андреева Н.А. Выявление уровня сформированности культуры поведения у детей дошкольного возраста.....	7
Вахрамеева О.А. Особенности формирования творческих способностей детей старшего дошкольного возраста.....	14
Маханов М., Тогизбаева Б.Б., Есенова М.Б. К вопросу о создании электронных учебников для студентов вузов при дистанционном обучении.....	20
Махашова П.М., Турдалиева Ш.Т., Қазыкеев Д.К. Болашақ кәсіби маманның құзреттілігін қалыптастырудың ерекшеліктері.....	27
Турдалиева Ш.Т., Жамирова Ұ.Ш., Сарбасова В.Н. Виртуалды кеңістік жағдайындағы қарым-қатынас субъектілері психологиясының өзгеру мүмкіндіктері.....	34

Жаратылыстану ғылымдары Естественные науки Natural sciences

Beissen N.A., Mansurova A.A., Alimkulova M.O., Demissenova D.A. Modified gravity as a common cause for cosmic acceleration and flat galaxy rotation curves.....	43
Бийбосунов Б.И., Байжарикова М.А. Кинетика и выбор основных параметров метанового сбраживания для системы контроля и автоматизации.....	50
Исахов А.А., Машенкова А.И. Численное моделирование распространения загрязняющих веществ с тепловой электростанции при нестационарных метеоусловиях.....	58

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар Социально-гуманитарные науки Social and humanitarian sciences

Novozhilova M.V., Loshkova I.G. Tips for creating and conducting needs analysis for teachers.....	72
---	----

Абдиалимова Г.А., Нұрадин Г.Б. Эмоционалдық интеллект және оны оқу процесінде қалыптастыру қажеттілігі.....	78
Техникалық ғылымдар Технические науки Technical sciences	
Dmitrichenko V.I., Omirzakov N.T., Iskakov B.B. Digitization of electric power system.....	91
Унайбаев Б.Б., Унайбаев Б.Ж., Ищанова А.Ш. Окласификации засоленных пылевато-глинистых грунтов и агрессивности грунтовых вод на строительной площадке.....	96
Есмаханова Л.Н., Тлемисов Б.Б. Диагностикалық өлшеу жүйелерінен алынған ақпаратты ескеретін басқару жүйесінің концепциясы.....	113
Есмаханова Л.Н., Нұржанов Б.С. Көмірді жағу процесіне иерархиялық құрылымдарды диагностикалау алгоритмдерін қолдану.....	120
Amirgaliyev Y.N., Sarzhan M.B. Utilization of gis systems for facilities planning in areas with high risks of earthquake.....	129
Карсакова Н.Ж., Мырзахмет Б., Шеров К.Т., Имашева К.И., Смаилова Б.К., Касымбабина Д.С. Ірі габаритті тетіктерді даярлау кезіндегі өңдеу және бақылау мәселелері.....	138
Филология ғылымдары Филологические науки Philological sciences	
Әбдіқадырова Т.Р., Қанат К.Б. Отаншылдық рух – көне түркілік дәстүрдің жалғасы.....	148
Экономико-экологиялық ғылымдар Экономико-экологические науки Economic and environmental sciences	
Маханов Т.Ж. Қазақстан экономикасы - 2020 жылғы рецессия қаупі және оны еңсерудің келешегі.....	155